

Aikuistunut julkaisu

Kädessä on jo 20. julkaisu “Lähivertailuja”-sarjassa, minkä vuoksi onkin syytä hieman muistella sarjan taustoja. Vuonna 1983 sai alkunsa tutkimushanke “Suomen ja viron kieliopillinen vertailu”, jonka tuloksena syntyi pian lähes kolmekymmentä vuotta jatkunut kontrastiivisten seminaarien – alkuvuosina virheanalyysiseminaarien – perinne. Aluksi keskityttiin enimmäkseen kahden läheisen sukukielen rakenteelliseen vertailuun sekä oppimisvaikeuksiin liittyvään virheanalyysiin, mutta vuosien mittaan aihepiirit ovat laajentuneet monipuolisesti myös muuhun kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tutkimukseen. Seminaarien sato on koottu “Lähivertailuja”-nimisiin julkaisuihin. Sarjan ensimmäinen nide ilmestyi vuonna 1985 Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuna. Myöhemmät julkaisut ovat ilmestyneet Suomen eri yliopistojen ja viime vuosina myös Tarton (2001) ja Tallinnan (2006) yliopistojen sarjoissa. Tästä numerosta lähtien “Lähivõrdlusi. Lähivertailuja” alkaa ilmestyä Viron soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisemana lokakuuisena aikakauslehtenä, joka indeksoidaan myös kansainvälisiin tietokantoihin.

Suomen ja viron kontrastiivisen tutkimuksen yksi lähtökohta on ollut nimenomaan kielen oppimista ja opettamista koskevan tiedon tarve. Vuonna 1997 pantiin alulle tutkimushanke “Viro ja suomi kohdekielinä” (VIRSU). Hankkeen tarkoituksena on ennen kaikkea tutkia näiden kahden lähisukukielen omaksumisen erityispiirteitä. Tutkimustulosten toivotaan olevan hyödynnettävissä sekä alan teorian kehittämisessä että käytännön opetustyössä. Vuonna 2007 VIRSU:n toimintaa laajennettiin: tavoitteena on edistää muidenkin suomalais-ugrilaisten kielten tutkimista toisina ja vieraina kielinä. Suomalais-ugrilaisten kielten tarkastelu tuo kansainvälisesti tärkeän uuden ulottuvuuden toisen kielen omaksumisen tutkimukseen, joka on tähän asti keskittynyt enimmäkseen indoeurooppalaisiin kieliin. Viime vuosina osa kansainvälisistä VIRSU-konferensseista ja jot-

kin työpajatkin on järjestetty yhdistyneinä kontrastiivisiin seminaareihin. Yhteistyö on osoittautunut mielekkääksi.

Useita VIRSU-konferenssien ja työpajojen esitelmien pohjalta laadittuja artikkeleita on ilmestynyt ”Lähivertailuja”-sarjassa (niteet 13, 14, 17 ja 19). Tämänkin julkaisun neljä suomenkielistä artikkelia ja yksi englanninkielinen artikkeli perustuvat Mekrijärvellä 1.–2.10.2009 pidetyn VIRSU-seminaarin esitelmiin. Myös julkaistavat neljä vironkielistä artikkelia käsittelevät kielten omaksumista ja opettamista.

Pille Eslon, Katre Õim, Annekatrin Kaivapalu, Reili Argus ja Erika Matsak pohdiskelevat yhteisessä artikkelissaan, millaisia tutkimismahdollisuuksia avautuu, kun viron kielen omaksumista tutkitaan rinnakkain ensimmäisenä ja toisena kielenä. He sijoittavat tutkimusaiheensa kansainväliseen ensimmäisen ja toisen kielen omaksumisen kenttään.

Mai Frickin aiheena on suomi–viro-koodinvaihto tartonsuomalaisten keskustelussa. Hän osoittaa muun muassa, että sosiaalisen median teksteissä koodinvaihdolla on samoja funktioita kuin kasvokkaiskeskusteluisakin, esimerkiksi osallistumiskehikon muokkaaminen.

Annekatrin Kaivapalu ja Pirkko Muikku-Werner arvioivat reseptiivisen monikielisyyden mahdollisuuksia virolais-suomalaisessa kommunikaatiossa. Järjestetyssä testissä viroa taitamattomat suomenopiskelijat ymmärsivät vironkielistä tekstiä paitsi yhteisen sanaston myös kielten muun samanlaisuuden avulla.

Leena Kolehmainen punnitsee kahta vaihtoehtoista – tai rinnakkaista – selitystä sille, miksi adpositiota (esim. *villi jonkin perään*) käytetään rektiosuhteen indikaattorina. Käytön laajentumista pidetään yleensä kielikontaktien aiheuttamana, mutta myös kontekstin virittämä natiivi kieliopillistuminen on mahdollinen.

Leena Niiranen esittelee tapaustutkimuksen kolmen suomenoppijan suomen kielestä. Erot informanttien välillä selittyvät heidän saamansa kielellisen syötteen määrästä ja mahdollisuuksista käyttää suomea muuallakin kuin koulussa.

Raili Pool vertailee viron- ja venäjänkielisten opiskelijoiden valintoja viron totaali- ja partiaaliobjektin käytössä. Introspektioaineistosta ilmenee, että venäjänkielisten oppijoiden objektivalinnat pohjautuvat ensisijaisesti

lauseen pääverbin muodollisiin ja semanttisiin ominaisuuksiin. Sekä vironettä venäjänkielisten valinnat muistuttavat toisiaan, silloin kun on kyse objektinkäytöstä kieltolauseissa ja joidenkin partitiiviverbien yhteydessä.

Helka Riionheimo tarkastelee suomen ja viron kielten morfologista ja morfofonologista sekoittumista Viron inkerinsuomalaisilta kootussa haastatteluaineistossa. Usein oletetaan, ettei taivutusmorfologia helposti siirry kontaktitilanteessa kielestä toiseen. Jos kontaktoivien kielten taivutusmorfologia on monimuotoinen ja niiden rakenne riittävän samankaltainen, morfologinen interferenssi ei ole kuitenkaan harvinaista kaksikielisillä puhujilla.

Tiina Rүүtmaa luonnehtii unkarin imperatiivin ja konditionaalin vastineita viron sivulauseessa tavoitteenaan selvittää modusten keskinäisiä suhteita. Unkarin imperatiivi on kompleksinen modus, jolla on käskyn ilmaisemisen lisäksi myös konjunktiivin funktio, kun taas viron imperatiivin päätehtävänä on pääasiassa käskyn ilmaiseminen. Unkarin imperatiivin ilmaisemiseen on virossa muutamia mahdollisuuksia, joista imperatiivi on melko harvinainen. Sen sijaan unkarin konditionaalien viron vastineena on enimmäkseen konditionaali.

Ivar Sinimets käsittelee artikkelissaan kahta Euroopan Unionin tukemaa unkarin kieleen oppimiseen ja opettamiseen liittyvää kansainvälistä yhteisprojektia, joiden päämäärinä oli unkarin kielen oppimateriaalien kehittäminen ja opettajien verkostoituminen. Artikkelissa kuvaillaan unkarin kielen oppimisen ja opettamisen tilannetta sekä Unkarissa että sen ulkopuolella ja analysoidaan projektin tuloksena valmistuneita oppimateriaaleja.

Lämmin kiitos kaikille kirjoittajille ja artikkeleiden asiantuntija-arvioijille, joiden paneutumisesta työhönsä on varmasti ollut apua kirjoittajille. Kiitämme erityisesti Viron soveltavan kielitieteen yhdistystä, jonka aikakauslehtenä “Lähivõrdlusi. Lähivertailuja” 20. nide ilmestyy, sekä Viron opetus- ja tiedeministeriön valtakunnallista ohjelmaa “Viron kieli ja kulttuurimuisti”.

Joensuussa ja Tallinnassa

*Pirkko Muikku-Werner
ja Annekatrin Kaivapalu*